

קבוצת ואגנר ובעליה יבגני פריגוז'ין: שורשי התופעה והשפעותיה על רוסיה בעקבות מרד ה-23 ביוני 2023

גאורגי פורוסקון | 26 ביוני, 2023

שכירי החרב הרוסיים של יבגני פריגוז'ין, המוכרים בשם "קבוצת ואגנר", מילאו למרות היותם חלק קטן ביחס לכלל הכוחות הרוסיים תפקיד חשוב במלחמה שמנהלת רוסיה נגד אוקראינה, לא רק הודות למיומנויות הצבאיות שלהם, אלא גם בשל היכולות הפוליטיות והתקשורתיות של פריגוז'ין. הם השפיעו על שדה הקרב וכן על המצב בתוך רוסיה. חיכוך גובר בין פריגוז'ין, שהתעצב במהלך המלחמה כשחקן פוליטי עצמאי ואנטי-מערכתי (אינו נושא משרה בתוך הממסד), לבין הממסד הצבאי הרוסי, הביא ב-23 ביוני להתקוממות חמושה, תקדימית בהיסטוריה המודרנית של רוסיה, נגד הצמרת הצבאית-ביטחונית - השתלטות על בירת מחוז והתקדמות שיירה משורינית לעבר מוסקבה. אמנם יממה לאחר מכן הגיעו הצדדים להסכמות ופריגוז'ין עזב את רוסיה, קריאות האהדה שהוא קיבל מחיילים ומאזרחים מעידים על שינוי עמוק במבנה וביחסי הכוחות בתוך החברה הרוסית ובינה לבין האליטות השונות. המערכת הרוסית כבר לא נראית כה יציבה כפי שהתרגלנו לחשוב – וייתכן שגם על ישראל לקחת תמורות אלה בחשבון ביחסיה עם המשטר של פוטין.

קבוצת ואגנר (Wagner Private Military Company או לחילופין The Wagner Group) פועלת זה שנים רבות, תוך קידום אינטרסים מדיניים של רוסיה בחתימה לא פומבית, לצד האינטרסים הכלכליים של בעליה – איש עסקים יוצא עולם תחתון יבגני פריגוז'ין. הקבוצה מוכרת היטב לעוקב אחר המלחמה בסוריה, שם היא פעלה תוך תיאום עם הכוחות הרוסיים וכוחות משטר אסד החל מ-2015. מאז 2022 שם הקבוצה עלה שוב לכותרות בגלל מעורבותה הבולטת במלחמת רוסיה-אוקראינה, בפרט בקרבות על העיר בחמוט – חלק מחזית המלחמה בו עד לתחילת מתקפת הנגד האוקראינית התנהלו הקרבות העצימים ביותר. בחמוט נכבשה לבסוף בשלהי מאי על ידי לוחמי ואגנר בעקבות הלחימה של כמעט שנה. לאחר מכן, רוב הקבוצה עברה למחנות עורפיים, נדרשה על ידי משרד ההגנה להסדיר את מעמדה ולחתום על חוזה רשמי מולו. ב-23 ביוני יצאה הקבוצה, בהובלת פריגוז'ין, לניסיון פוטש נגד שר ההגנה והרמטכ"ל, בעוד כוחות רוסים רבים (אך לא כולם) נמנעים מהתנגשויות עם הכוח הדוהר לעבר מוסקבה. כעת, אחרי הסכמתו של פריגוז'ין לעצור ולפזר את המרד, עתיד הקבוצה כישות עצמאית נראה מעורפל.

עם תחילתה של מלחמת רוסיה-אוקראינה, קבוצת ואגנר לא הייתה משולבת במאמץ הצבאי, היות והמטה הכללי של צבא רוסיה היה המתכנן והמוציא לפועל של תכנית הפלישה ולא חשב לנכון לשלב גורמים פרטיים צבאיים, שבאופן רשמי נמצאים מחוץ לחוק ברוסיה. הקבוצה הייתה עסוקה בפרויקטים צבאיים-כלכליים-פוליטיים ברחבי אפריקה – הרפובליקה המרכז אפריקנית, לוב, מאלי, סודאן, ויתכן מדינות נוספות. ברם, בעקבות הכישלונות שנחל הצבא הרוסי בחודשים הראשונים של המלחמה, הצמרת המדינית-ביטחונית הגיעה למסקנה כי כוח האדם

הצבאי הסדיר לא מספק וככל הנראה, בין היתר בהשראתו של פריגוז'ין עצמו שזיהה הזדמנות להתבלט, מצאה פתרון – שימוש בקבוצת ואגנר.

תחילה נראה היה כי ואגנר מופעל באוקראינה בצורה מבוזרת יחסית, לאורך החזית ולא כמוקד כוח מרוכז. בדומה לפעילות הקבוצה במזרח התיכון, ובפרט בלוב, נרשמו עדויות לשימוש ואגנר בצידוד כבד, לרבות טנקים, הגנה אווירית ומטוסי קרב (אנשי צבא בדימוס שהופעלו ככל הנראה ככוח outsource עבור משימות הצבא).

כעבור זמן קצר יחסית, ביולי 2022 קיבל פריגוז'ין אישור מיוחד לערוך ביקורים בבתי סוהר ברחבי רוסיה ולגייס אסירים לקבוצה תמורת שכר וחנינה עתידית. נראה שפוטין עצמו אישר את הגיוס מאחר ומדובר בהפרה בוטה של החוק הרוסי. כך, כוח שמנה כנראה עד אז כעשרת אלפים לוחמים, הכפיל את מספרו כמה וכמה פעמים, עד לכחמישים אלף בשלב מסוים, וייתכן שאף יותר.

בחמוט, עיר במחוז דונצק עם אוכלוסייה של כ-70 אלף תושבים לפני המלחמה, נבחרה כמוקד הפעילות עבור ואגנר ממספר סיבות. מצד אחד, בזכות משאבי טבע זמינים באזור (מכרות מלח מהגדולים באירופה). דפוס התנהגותו של פריגוז'ין בסוריה ובאפריקה מלמד כי פעילותה הצבאית של ואגנר חייבת להביא גם רווחים כלכליים באמצעות ההשתלטות על אוצרות טבע. מצד שני, הקרב על בחמוט שירת את המאמץ הרוסי לתקוף את מרכז ההגנה האוקראינית בדונבאס – מטרופולין של סלאביאנסק וקראמטורסק. יש לזכור כי כיבוש ("שחרור" כלשון הרוסים) של כל דונבאס, כלומר מחוזות דונצק ולוהאנסק, היה אחת המטרות המרכזיות של רוסיה במלחמה. עם זאת, לאחר מתקפת הנגד האוקראינית (ספטמבר 2022) במחוז חרקוב והדיפת הרוסים מאיזיום ולימאן צפונית לסלאביאנסק – התכנית הרוסית המקורית אבדה מהרלוונטיות.

הקרב על בחמוט התנהל מאז קיץ 2022 ולמעשה לא תם, למרות דיווחים שלפיהם כוחות ואגנר השלימו את כיבוש העיר בשלהי מאי 2023 (כעת כוחות אוקראיניים מנהלים מתקפות נגד סביב העיר). עם הזמן, חשיבותה הצבאית-אסטרטגית של בחמוט הצטמצמה, אך במקביל היא הפכה סמל עבור שני הצדדים, לאור היקפי כח האדם ונשק עצומים שהופעלו בקרבות. עבור אוקראינה, היא נתפסה כמוקד הגנה נח יחסית ודרך לעצור התקדמות רוסית תוך בלימה של כוחות רבים במקום אחד. עבור רוסיה, כיבוש העיר היה הדרך להתקדם בדונבאס, והחל משלב מסוים הפך להיות יעד לכשעצמו במיוחד עבור פריגוז'ין, שכנראה הבטיח לפוטין שיצליח במשימה (בשונה מהצבא הסדיר, שהתקשה להראות הצלחות). נראה שבתמורה להבטחה, פריגוז'ין קיבל הרשאות רחבות, לרבות אישור למלא את שורות הכוח שלו באסירים, ציר אספקת תחמושת שוטפת ויתכן שאף זיכיון עתידי למשאבי הטבע באזור, בראשם מכרות המלח.

פריגוז'ין הציג את ואגנר כחלופה מוצלחת לצבא רוסי ("משרד ההגנה", כפי שהוא מעדיף להתנסח על מנת למקד את הביקורת בדרגי הפיקוד ולא בחיילים). בפועל, מבין כלל החזית רק במקטע בחמוט, המוטל על אחריות קבוצת ואגנר, נראתה התקדמות רוסית ממשיית מאז סתיו 2022, למרות השיח על "מתקפה רוסית" בראשית 2023 (האוקראינים אף טענו כי פוטין דרש מכוחותיו השתלטות מלאה על מחוז דונצק עד ה-1 במארס) וניסיונות התקדמות במספר נקודות לאורך קו החזית. סביב ינואר 2023, כוחות צנחנים (VDV) רוסים צוותו לואגנר באגפי העיר מצפון ומדרום, והם כנראה אלה שסייעו באופן משמעותי לעליית קצב ההתקדמות של

ואגנר. פריגוז'ין מצידו ניסה בכל כוחו להמעיט מחשיבות הסיוע של יחידות הצבא הסדיר. הקרב על תדמית קבוצת ואגנר והוקרה פומבית בתפקידה בבחמוט בא לידי ביטוי בהצהרות תקשורתיות של פריגוז'ין. הוא אף הצליח להשפיע על משרד ההגנה (שככלל השתדל מאד לא להזכיר את שכירי החרב) להודות פעמים מספר בחשיבותה של הקבוצה בקרב על בחמוט.

ההתקדמות בעיר וכיבושה הושגו במחיר אבדות גדולות מאוד ושימוש לא מרוסן באש ארטילריה. קבוצת ואגנר דרשה כנראה ממשרד ההגנה כמויות תחמושת בהיקפים גדולים מהממוצע ליחידות בשאר החזית. בשלב מסוים החלה האספקה להתדלדל, ופריגוז'ין פתח בקמפיין – תחילה לא פומבי, ולאחר מכן באמצעות סרטונים של לוחמיו ולבסוף גם בכיובו עצמו – נגד דרגים בכירים במשרד ההגנה, בראשם הרמטכ"ל ולרי גרסימוב ושר ההגנה סרגיי שויגו, תוך גידופים והשפלות אישיות.

המתח בין ואגנר ומפקדיו לבין שר ההגנה והפיקוד העליון של צבא רוסיה אינו בהכרח ממסדי (חברות של פריגוז'ין משמשות שנים רבות כספק מוביל עבור צבא רוסיה בתחומים שונים, בראשם אספקת מזון), אלא אישי ומכוון לגורמים ספציפיים בצמרת הצבא ומשרד ההגנה. שר ההגנה שויגו וראש המטה הכללי גרסימוב הם היעדים המרכזיים של פריגוז'ין – דרישה להדיח את שניהם הוכרזה על ידו כמטרת ההתקוממות.

עוד טרם ההידרדרות של העימות הגלוי עם גרסימוב ושויגו, אחד ה"קורבנות" הראשונים של פריגוז'ין היה גנרל לאפין, אשר פיקד על חזית צפון-מזרחית (מחוז חרקוב-צפון מחוז לואהנסק) בתקופה של מתקפת נגד אוקראינית שבעקבותיה הרוסים איבדו בין היתר את איזיום ולימאן. אז, באוקטובר 2022, פריגוז'ין יצא בדרישה פומבית להדיח את הגנרל. לעומת זאת, עם גנרל סרגיי סורוביקין, מפקד חיל האוויר הרוסי ומפקד "המבצע הצבאי המיוחד" באוקראינה בין אוקטובר לינואר האחרון, פריגוז'ין נמצא ביחסים טובים בהרבה – למרות שב-23 ביוני, בעת מסעו של פריגוז'ין לעבר מטה הכוחות ברוסטוב-על-דון, סורוביקין הקליט סרטון בו קרא ללוחמי ואגנר לחזור בהם ולהתפרק מנשקם. ניכר כי השניים מכירים עוד מסוריה (2017-2019), שם ככל הנראה פריגוז'ין שיתף את סורוביקין, מפקד הכוחות הרוסים בסוריה דאז, ברווחים משליטתו בשטחים רוויי אוצרות טבע במזרח המדינה, לרבות נפט וגז. מאז תחילת הפלישה ב-2022, פריגוז'ין הדגיש פעמים רבות שסורוביקין הוא גנרל מוכשר וכאשר האחרון ניהל את הנסיגה ממחוז חרסון במהלך נובמבר, חודשיים אחרי הנסיגה מאיזיום ולימאן, פריגוז'ין החמיא לו על ההחלטה המושכלת. הוא הצליח ליצור קואליציות עם מפקדים בכירים שונים וכך קידם את האינטרסים של צבאו הפרטי. עצם שיתוף הפעולה הזה היווה התערבות בשרשרת פיקוד ושליטה וקרא תיגר על הפיקוד העליון. למרות שלא נראו הוכחות ישירות לכך, נראה שגם בעת ההתקוממות פריגוז'ין נהנה משיעור מסוים של אהדה בתוך הצבא בזכותה יכל להתקדם במהירות לאורך רוסיה.

סורוביקין פיקד במשך שלושה חודשים על המבצע כולו ולאחר מכן שונמך לסגן מפקד המבצע, כאשר הרמטכ"ל גרסימוב מונה למפקד כלל המבצע בינואר 2023. נראה שהסיבה למהלך הייתה בין היתר מאמץ בכירי המטכ"ל ומשרד ההגנה לשכנע את פוטין להחזיר לממסד הצבאי הקלאסי שליטה במבצע על חשבון פריגוז'ין ותומכיו בצבא. לאחר חילופי הגברי, פריגוז'ין איבד גם את היכולת להמשיך לגייס אסירים – מקור זה של כח האדם למלחמה עבר לידי משרד ההגנה.

ניכר כי תורת הלחימה של קבוצת ואגנר השתנתה מאוד מאז תחילת הפלישה ובוודאי מאז הפעילות שלה באפריקה וסוריה. עד לגיוס האסירים היא המשיכה להתבסס על כח אדם מיומן יחסית, גם אם הורידה בחודשי הפלישה הראשונים את סף הקבלה ככל שהאבדות הלכו וגדלו. אך עם גיוס האסירים ההמוני השיטה החלה להשתכלל. מאז קיץ 2022, ואגנר משתמשת בכח אדם זול ולא מיומן (בראש ובראשונה האסירים) למשימות "בשר תותחים" (הסתערות חסרת סיוע אש במטרה לחשוף עמדות אוקראיניות), בזמן שהמפקדים ושכירי החרב המקצועיים (גרעין מקורי של קבוצת ואגנר) נשמרים למיצוי מיטבי יותר. הסתערות "בשר תותחים" מאפשרת זיהוי והכוונה של אש לעבר העמדות האוקראיניות ובכך מתאפשרת ההתקדמות בשטח.

השימוש באסירים הינו ציני ואכזרי. מלבד שילוחם באופן רגלי וחסר הגנה אל עבר עמדות אוקראיניות (מה שגורם אחוזי הרג גבוהים מאוד), מוכרים מקרים רבים של הוצאות להורג בגין סירוב פקודה, עזיבת עמדות ואף נפילה בשבי. מי שאמון על כך היא לרוב "מחלקת הביטחון הפנימי" של ואגנר. חלק ממקרים אלה תועדו על ידי קבוצת ואגנר עצמה ופורסמו בגלוי לצורכי הפחדה – הוצאות להורג ברוטליות באמצעות פטיש כבד שהפך להיות אחד הסמלים של הקבוצה.

על אף תלות לוגיסטית במטכ"ל ופוליטית בפוטין עצמו, ניכרת העצמאות האופרטיבית של הקבוצה בשטח. כך, ידוע כי לקבוצה יש בנק שבויים משלה וכבר מספר פעמים אוקראינה ביצעה עסקאות חילופי שבויים ישירות מול ואגנר, תוך מסירת שבויים השייכים לקבוצה. על אף שמשפטית ללוחם ואגנר אין סטטוס מוכר של combatant (הרי הוא חבר בהתארגנות בלתי חוקית חמושה), בפועל אוקראינה מכירה ביחסי הכוחות בשטח ומקיימת שיח (לפחות בנושא חילופי שבויים) מול פריגוז'ין.

בחודשים האחרונים, בעלי קבוצת ואגנר הפך להיות יותר ויותר דמות פוליטית ברוסיה. פריגוז'ין קיים שיתופי פעולה אד-הוק עם דמויות פוליטיות אחרות במערכת הרוסית: שליט צ'צ'ניה רמזן קדירוב, דובר פוטין דמיטרי פסקוב, יושב ראש אחת המפלגות בדומא סרגיי מירנוב (למרות שבמהלך ההתקוממות כל אלה הצהירו על נאמנות לפוטין ולא על תמיכה בפריגוז'ין); ניצל היטב את משאבי המדיה שברשותו (לצד ואגנר הוא מחזיק רשת סוכנויות ידיעות, אתרי חדשות וערוצי טלגרם, מפתח פעילות ענפה בקרב הצעירים) ופנה בהצהרות פופוליסטיות לציבור הרחב. בעודו נמנע מלבקר את פוטין, עיקר המסר שלו היה ביקורת וקריאת תיגר על בכירי המערכת, ובראשם שויגו.

אחרי השלמת כיבוש בחמוט הסכסוך הוסיף להחמיר: דווח על מספר מקרי חיכוך בין כוחות ואגנר לבין יחידות צבא רוסיה, לרבות מקרה בו אנשי ואגנר לקחו בשבי קצין בדרגת סגן אלוף, הכו אותו והכריחו אותו להקליט סרטון התנצלות (פרקטיקה אלימה נפוצה ברחבי רוסיה) – לטענתם, אחרי ניסיון מצד חייליו לתקוף את כוחות ואגנר. בתחילת יוני יצאה מטעם שר ההגנה הנחיה שלפיה על כל המיליציות (הכוחות ההתנדבותיים שנלחמים לצד צבא רוסיה, ואגנר אינו היחיד) לחתום על חוזה עם משרד ההגנה על מנת להסדיר את מצבם החוקי והארגוני. פריגוז'ין, היחידי מבין בעלים של כוחות לא רשמיים, יצא נגד ההנחיה והכריז כי אנשיו לא יחתמו על חוזה, היות שהם נלחמים בצורה אפקטיבית יותר מהצבא.

לקראת סוף החודש החריפה הרטוריקה. פריגוז'ין טען שהסיבות לצאת למלחמה לא היו מוצדקות ושירתו אליטות ביטחוניות מושחתות – טענה ישירה נגד מדיניות של פוטין. בערב ה-

23 ביוני, לאחר שהכריז כי כוחות משרד ההגנה תקפו מחנות של ואגנר, פריגוז'ין הוביל את כוחותיו אל עבר העיר רוסטוב-על-דון (בירת מחוז בדרום רוסיה הגובל בדונבאס) במטרה לתפוס ולהעניש את גרסימוב ושויגו. כוח המוערך כמונה 25 אלף לוחמים נכנס ללא התנגדות אל העיר, הקיף וחסם מבני ממשל, בראשם מטה פיקוד הדרום הרוסי שממנו מתנהל עיקר המאמץ המלחמתי. כוח נוסף, שהתפצל מהראשי, נע בציר המקשר בין רוסטוב למוסקבה (כאלף קילומטר) ובמהלך ה-24 ביוני חלף את רוב המרחק, תוך מספר היתקלויות עם כוחות צבא רוסיה ולרבות הפלה של מספר כלי טיס והשמדת כלי רכב (נראה שחלק מהכוחות הרוסים נמנעו מלהתעמת עם ואגנר, ויתכן שאף חברו אליו). לקראת הערב, כאשר השיירה של ואגנר נמצאה כמאתיים קילומטר ממוסקבה, הוכרז כי פריגוז'ין ופוטין הגיעו להסכמה בתיווך נשיא בלרוס אלכסנדר לוקשנקו, שלפיה פריגוז'ין יעצור ויפזר את הכוח, יעזוב לבלרוס, ובתמורה תבוטל הרדיפה הפוליטית-משפטית (שהוכרזה על ידי ה-FSB ופוטין לפני כן) נגדו. הוא עזב את רוסטוב-על-דון, כאשר עוברי אורח מריעים לו וקוראים לואגנר גיבורים.

כוחם של ואגנר ופריגוז'ין במתכונת הנוכחית הינו תולדה של המלחמה והמשבר הכלל-מערכתי שפקד את רוסיה בכלל ואת משרד ההגנה שלה בפרט – בכל תקופתו של פוטין לא קם כוח עצמאי משמעותי כזה, שלא לומר לא פרצה התקוממות חמושה נגד הממסד. בזכות השימוש בשיטות וסטנדרטים שונים מאלה של הצבא הסדיר (גמישות וניצול משאבים גדולים יותר – כח אדם, תחמושת, מדיה), קבוצת ואגנר בלטה בתפוקותיה, במיוחד בתקשורת וכנראה גם בעיניי המערך הגדול – פוטין. לכן על אף ההיקף המצומצם יחסית של ואגנר (עשרות אלפי לוחמים, לעומת מאות אלפים של כלל הכוחות של רוסיה), נודע לה תפקיד צבאי משמעותי, ועצמאות ארגונית-לוגיסטית מספקת שאפשרה מימוש של המרד.

אך מה שחשוב יותר מההיבט הצבאי הוא ההיבט החברתי-פוליטי: פריגוז'ין הפך לשחקן פוליטי עצמאי אנטי-מערכתי, לא מנוהל במסגרת ההיררכיה הממסדית, בעודו מחזיק בכוח עצמאי מוחשי (לוחמים חמושים) ומעביר מסרים ישירות לקהלי יעד רחבים, המערערים בצורה ישירה ובוטה את האחידות והמוניטין של הממסד – תחילה בעל פה, ובהמשך אף בפעולה צבאית ישירה. המערכת של פוטין מושרשת על שליטה מלאה בשחקנים בעלי עוצמה פומבית-פוליטית, מי שנהיה עצמאי מדי הופך למסוכן: או שהוא יובלע במערכת, או שינוטרל.

אבל לאור גרעון יכולת צבאית להכריע מלחמה, פריגוז'ין ביסס עבור ואגנר – קבוצת לוחמים נאמנים לו אישית – תדמית של כוח אפקטיבי וכך הפך עצמו לשחקן נחוץ במערכת הרוסית. תעודת ביטוח זו אפשרה לו לקחת סיכונים ולבסס עמדה עצמאית בשדה הפומבי בזכות השימוש הנכון ברשתות מדיה שברשותו. התנהלות זו לא היתה עולה על הדעת לפני תחילת המלחמה, אבל החולשה הצבאית של פוטין איפשרה לפריגוז'ין לצמוח, לצבור עוצמה ולהפוך לכוח המתגרה בכלל המערכת.

לא ברור מה קיבל פריגוז'ין בתמורה לעצירת המרד, וכיצד יפעל מעתה. גם אם סיפורו וסיפור קבוצת ואגנר כהתארגנות אורגנית ועצמאית יסתיימו בקרוב, השפעתם הגדולה היא בסדק העמוק שהם יצרו במבנה הממסד הרוסי, אשר חשף חוסר יכולת להתמודד עם איום פנימי שהוא עצמו הצמיח. מכל מקום, פריגוז'ין ושכירי החרב שלו הביאו לפני השטח תופעה חברתית-פוליטית שלא נראתה ברוסיה בכל תקופתו של פוטין – כוח עצמאי, בלתי מתחשב בחוק, אשר אינו מנוהל על ידי המערכת הממסדית או מרוסן על ידה. אלה גם אסירים לשעבר מחזיקי נשק שחוזרים לעיירותיהם ומשליטים אימה על האוכלוסייה, גם הוצאות להורג של

מסרבי פקודה, גם קריאות גנאי פומביות נגד ראשי המערכת הצבאית וכמובן התעוזה והביטחון להכריז מרד צבאי. משותפת לכל אלה - לקיחת הסמכות לידיים.

יחידות שכירי חרב בלתי חוקיות שעליהן מסתמכת המדינה באמצעות אנשי עסקים מקושרים הינן אירוע תקדימי ברוסיה המודרנית. מה שהביא למרד הצבאי היא מדיניות הקרמלין שאיפשרה לישויות אלה לצמוח. אמנם בשלב זה נדמה שהאירוע נגמר עבור פוטין באורח קל יחסית. אולם ניתן לזהות את שינוי עמוק במבנה המערכת והחברה הרוסית שיבוא לידי ביטוי גם בהזדמנויות נוספות. מוקדם לקבוע האם פריגוז'ין וואגנר ישחקו עוד תפקיד כלשהו בהתפתחות הפוליטית והחברתית של רוסיה והאם יתרמו לשינוי המשטר, אבל כבר ניתן לקבוע כי הם סימן מובהק לסוף עידן הממסד היציב תחת פוטין, ולמגמה החדשה שההרפתקה הצבאית באוקראינה הביאה לרוסיה.

תמורות אלה מציבות סימן שאלה ביחס לקו שאותו מובילה ישראל במדיניותה כלפי רוסיה ואוקראינה. הסימנים לערעור היציבות של הממסד הרוסי ויכולתו לשלוט במצב מזמינים בחינה מחודשת של התנהגות ירושלים. יש להיות מוכנים לשינויים פתאומיים ברוסיה, במיוחד לאור התפיסה המושרשת עד כה של יציבות מעמדה של רוסיה בזירה הבינלאומית והמזרח-תיכונית. הסיכוי שהמצב ישתנה הולך וגובר.